

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО; ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО; СІМЕЙНЕ ПРАВО; ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

УДК 347.736

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-16-28-33

Кравчук Петро Юрійович,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри права Європейського університету

petro.kravchuk@e-u.edu.ua

ORCID ID: 0000-0003-4246-974X

Єфремов Андрій Олександрович,

здобувач третього рівня освіти кафедри права Європейського університету

andrey.yefrem@gmail.com

ORCID ID: 0009-0006-1517-3723

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО

У статті з'ясовано, що інформаційні портали та різні судово-юридичні ресурси відіграють важливу роль у забезпеченні сталості та єдності судової практики у справах про банкрутство в Україні. Встановлено, що регулярним публікаціям аналізів судової практики, правових позицій Верховного Суду та детальних розглядів процесуальних питань, юристи та суди отримують необхідну інформаційну підтримку для правильного застосування законодавства. Охарактеризовано Кодекс України з процедур банкрутства (КУПБ), який є ключовим документом, який регулює провадження у справах про банкрутство, встановлюючи правові, економічні та організаційні засади відновлення платоспроможності боржника або його ліквідації. Доведено, що поєднання законодавчої бази та аналітичної підтримки сприяє ефективному функціонуванню судової системи у справах про банкрутство. З'ясовано, що для забезпечення провадження у справі про банкрутство необхідні: заява про банкрутство; запровадження мораторію; залучення арбітражного керуючого; план санації; ліквідаційна процедура; контроль за виконанням зобов'язань; продаж майна боржника. Наведено характеристику основних методів, що застосовуються в процесі банкрутства, включають: процедури щодо боржника: наглядова процедура, санація (реструктуризація), ліквідаційна процедура; процедури щодо кредиторів: кредиторські комітети, подача вимог; судові процедури: порушення справи про банкрутство, прийняття рішень, розгляд спорів; фінансовий контроль та аудит: аудиторські перевірки, фінансовий моніторинг; правове регулювання та нормативна база: законодавство про банкрутство, судова практика; міжнародні аспекти: міжнародне право та договори, співпраця з іноземними кредиторами. Доведено, що всі методи забезпечують комплексний підхід до розгляду справ про банкрутство, враховуючи інтереси як боржників, так і кредиторів, а також сприяють відновленню економічної стабільності.

Ключові слова: арбітражний керуючий, банкрутство, ліквідаційна процедура, наглядова процедура, санація (реструктуризація).

Kravchuk P., Yefremov A. APPLICATION OF METHODS TO ENSURE BANKRUPTCY PROCEEDINGS

The article elucidates that information portals and various judicial-legal resources play a crucial role in ensuring the consistency and unity of judicial practice in bankruptcy cases in Ukraine. It has been established that through the regular publication of analyses of judicial practices, legal positions of the Supreme Court, and detailed reviews of procedural issues, lawyers and courts receive the necessary informational support for the correct application of legislation. The Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures (CUBP) is characterized as the key document regulating bankruptcy proceedings, establishing the legal, economic, and organizational foundations for the restoration of the debtor's solvency or its liquidation. It is proven that the combination of legislative framework and analytical support contributes to the effective functioning of the judicial system in bankruptcy cases. It has been found that to ensure bankruptcy proceedings, the following are necessary: a bankruptcy petition; the imposition of a moratorium; the involvement of an arbitration manager; a rehabilitation plan; a liquidation procedure; monitoring the fulfillment of obligations; the sale of the debtor's property. A description of the main methods used in the bankruptcy process is provided, including procedures regarding the debtor: supervisory procedure, rehabilitation (restructuring), liquidation procedure; procedures regarding creditors: creditors' committees, submission of claims; judicial procedures: initiation of bankruptcy cases, decision-making, dispute resolution; financial control and audit: audit checks, financial monitoring; legal regulation and regulatory framework: bankruptcy legislation, judicial practice; international aspects: international law and treaties, cooperation with foreign creditors. It is demonstrated that all methods ensure a comprehensive approach to bankruptcy case review, considering the interests of both debtors and creditors, and contribute to the restoration of economic stability.

Key words: arbitration manager, bankruptcy, liquidation procedure, supervisory procedure, rehabilitation (restructuring).

Постановка проблеми. Сучасна економіка України стикається з численними викликами, такими як економічні кризи, політична нестабільність, збройний конфлікт на сході країни, а також наслідки пандемії COVID-19. Всі ці фактори призводять до зростання кількості підприємств, які не здатні виконувати свої фінансові зобов'язання. У таких умовах ефективне правове регулювання процедур банкрутства стає важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності та відновлення економічної діяльності.

Процедури банкрутства повинні забезпечувати баланс між інтересами кредиторів, які прагнуть повернути свої кошти, та боржників, які можуть мати можливість відновити свою платоспроможність. Дослідження методів забезпечення провадження у справах про банкрутство допомагає визначити, наскільки ефективно законодавство захищає права обох сторін і чи відповідає воно міжнародним стандартам.

Законодавча база України щодо банкрутства постійно оновлюється, і важливо проводити наукові дослідження для аналізу її ефективності та відповідності реальним економічним умовам. Вивчення застосування методів забезпечення провадження у справах про банкрутство допомагає виявити прогалини та недоліки у чинному законодавстві та запропонувати шляхи його вдосконалення.

Чіткі та прозорі процедури банкрутства є важливим фактором для підвищення інвестиційної привабливості країни. Інвестори віддають перевагу юрисдикціям, де існують ефективні механізми захисту їхніх інтересів у разі неплатоспроможності контрагентів. Дослідження в цій галузі сприяють формуванню позитивного інвестиційного клімату в Україні.

Україна активно інтегрується у міжнародне співтовариство, зокрема через підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Дослідження методів забезпечення провадження у справах про банкрутство дозволяє аналізувати, наскільки українське законодавство відповідає європейським стандартам та кращим міжнародним практикам, що є важливим для гармонізації національного законодавства з нормами ЄС.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Активна увага науковців, практиків та законодавців зосереджена на проблематиці, що пов'язана з різними аспектами процедур банкрутства, правовим регулюванням, а також залишаються цікавими практичні питання застосування цих процедур.

Варто зазначити, що багато досліджень зосереджені на аналізі нового законодавства, його ефективності, прогалин та шляхів удосконалення, зокрема аналізі Кодексу України з процедур банкрутства. Збільшується кількість публікацій, які порівнюють українські процедури банкрутства з міжнародними стандартами, зокрема законодавством ЄС та США. Також досліджуються практичні аспекти застосування законодавства, проблеми, з якими стикаються арбітражні керуючі, судді та інші учасники процесу.

Деякі автори аналізують запровадження мораторію як один з ключових інструментів у процедурах банкрутства та обговорюють його вплив на баланс інтересів кредиторів та боржника, ефективність у запобіганні деструктивним діям щодо майна боржника та можливі вдосконалення цього механізму [4].

Однією з популярних тем досліджень є роль арбітражних керуючих, зокрема розглядаються питання професійної підготовки, етичних стандартів, відповідальності та прав арбітражних керуючих. Особлива увага приділяється їхній ролі у забезпеченні прозорості та ефективності процедур банкрутства [6].

Дослідження вчених підкреслюють важливість плану санації як інструменту для відновлення платоспроможності підприємств. Вчені аналізують методи розробки та затвердження плану санації, роль комітету кредиторів у цьому процесі та реальні кейси успішної санації [3; 4; 6]. Важливим аспектом є дослідження ліквідаційних процедур, зокрема, ефективність продажу майна на відкритих торгах, механізми контролю за справедливим розподілом виручених коштів та захист інтересів кредиторів під час ліквідації.

Публікації, які охоплюють тему застосування методів для забезпечення провадження у справі про банкрутство в Україні: детальний аналіз рішень, що формують судову практику у справах про банкрутство [2]; аналіз правових висновків Верховного Суду щодо застосування позовної давності в контексті процедур банкрутства [3]; огляд правових позицій та рішень Верховного Суду щодо процедур банкрутства [7; 8]. Такі дослідження сприяють вдосконаленню законодавчої бази та підвищенню ефективності процедур банкрутства в Україні.

Надзвичайно актуальним в умовах економічних реформ та інтеграції до європейського правового простору залишається аналіз діючого законодавства України щодо банкрутства та визначення основних проблем та недоліків у його застосуванні. Так, автори у своїй публікації описують основні нормативно-правові акти, що регулюють процедуру банкрутства в Україні, включаючи Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», детально описують всі етапи процедури банкрутства – від ініціювання справи до завершення процесу, виділяють ключові проблеми, зокрема недостатню деталізацію законодавства, затяжні процедури, корупційні ризики та низький рівень професійної підготовки осіб, які займаються питаннями банкрутства [10].

Мета статті – аналіз нормативно-правових, економічних та управлінських аспектів процесу банкрутства, а також оцінка ефективності різних методів та інструментів, що застосовуються для забезпечення успішного завершення процедур банкрутства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Провадження у справі про банкрутство є комплексним процесом, який вимагає застосування різних методів для забезпечення ефективного та справедливого розгляду.

Забезпеченню сталості та єдності судової практики у справах про банкрутство сприяє інформаційний портал «Юридичний Факт», на якому постійно оприлюднюється:

- аналіз застосування методів для забезпечення провадження у справах про банкрутство в Україні, зосереджені на судовій практиці та правових позиціях Верховного Суду;
- огляд правових позицій Верховного Суду щодо застосування положень Кодексу України з процедур банкрутства, в тому числі й правові висновки, які робить Верховний Суд для уніфікації судової практики;
- порядок розгляду спорів, відкриття провадження у справі про банкрутство, визнання недійсними правочинів боржника та інші процесуальні питання [7].

Також різні судово-юридичні газети публікують судову практику, що описує актуальні позиції профільної судової палати КГС ВС. Всі ці огляди допомагають судам та юристам розуміти та правильно застосовувати норми законодавства у справах про банкрутство. Так, судово-юридична газета на сайті «PRAVO.UA» пропонує аналіз свіжої практики Верховного Суду щодо справ про банкрутство, включаючи питання застосування позовної давності та правових наслідків несплати податкових зобов'язань. Саме ця інформаційна аналітика допомагає юристам краще орієнтуватися в складних питаннях, що виникають під час процедур банкрутства [8].

Законодавство України щодо провадження у справах про банкрутство регулюється головним чином Кодексом України з процедур банкрутства (КУПБ), який був прийнятий у 2018 році і набрав чинності у 2019 році. Цей документ встановлює правові, економічні та організаційні засади відновлення платоспроможності боржника або його ліквідації.

Основа нормативних актів становлять: Кодекс України з процедур банкрутства (КУПБ) [5]; Господарський процесуальний кодекс України [1]; Цивільний кодекс України [9].

Для забезпечення провадження у справі про банкрутство необхідні:

- заява про банкрутство. Процес банкрутства розпочинається поданням заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство. Відповідно заява може бути подана як боржником, так і кредитором;
- запровадження мораторію. Після відкриття провадження у справі про банкрутство, запроваджується мораторій на задоволення вимог кредиторів. Це означає, що жодні дії щодо стягнення боргу, арешту майна чи інші заходи щодо забезпечення виконання зобов'язань не можуть бути застосовані;
- залучення арбітражного керуючого. Арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією або ліквідатор) призначається для управління майном боржника, проведення санації або ліквідації підприємства;
- план санації. Якщо є можливість відновити платоспроможність боржника, розробляється та затверджується план санації. План включає заходи, спрямовані на відновлення фінансового стану боржника та задоволення вимог кредиторів;
- ліквідаційна процедура. Якщо відновлення платоспроможності неможливе, розпочинається ліквідаційна процедура. У цій фазі здійснюється продаж майна боржника та розподіл виручених коштів між кредиторами;
- контроль за виконанням зобов'язань. Всі заходи у процесі банкрутства здійснюються під контролем господарського суду та комітету кредиторів, що забезпечує законність і прозорість процедур;
- продаж майна боржника. Реалізація майна боржника здійснюється на відкритих торгах, що забезпечує максимальне отримання коштів від продажу активів для задоволення вимог кредиторів.

Таким чином, законодавство України щодо банкрутства надає комплексний підхід до вирішення питань, пов'язаних із неплатоспроможністю підприємств. Воно забезпечує як можливість відновлення платоспроможності боржника, так і його ліквідацію у разі необхідності. Запровадження процедур мораторію, призначення арбітражного керуючого та контролю за виконанням зобов'язань є ключовими методами, які забезпечують ефективність та справедливість процесу банкрутства.

Основні методи, що застосовуються в процесі банкрутства, включають:

- процедури щодо боржника: наглядова процедура, санація (реструктуризація), ліквідаційна процедура;
 - процедури щодо кредиторів: кредиторські комітети, подача вимог;
 - судові процедури: порушення справи про банкрутство, прийняття рішень, розгляд спорів;
 - фінансовий контроль та аудит: аудиторські перевірки, фінансовий моніторинг;
 - правове регулювання та нормативна база: законодавство про банкрутство, судової практики;
 - міжнародні аспекти: міжнародне право та договори, співпраця з іноземними кредиторами
- (табл. 1).

Методи, які застосовуються в процесі банкрутства

Методи	Процеси банкрутства і санації	Мета	Інструменти
1	2	3	4
Процедури щодо боржника	наглядова процедура	захист активів боржника та збереження його фінансового стану	обмеження прав власника, контроль за виконанням зобов'язань, призначення тимчасового керуючого
	санація (реструктуризація)	відновлення платоспроможності боржника	перепланування боргів, зниження відсоткових ставок, відстрочка платежів, залучення інвесторів
	ліквідаційна процедура	задоволення вимог кредиторів через продаж активів боржника	оцінка та продаж майна, розподіл виручених коштів між кредиторами
Процедури щодо кредиторів	кредиторські комітети	захист інтересів кредиторів та участь у прийнятті рішень	збори кредиторів, голосування щодо планів санації чи ліквідації
	подача вимог	офіційне пред'явлення претензій до боржника	оформлення та подача заявок про кредиторські вимоги, підтвердження прав на отримання частки від ліквідаційної маси
Судові процедури	порушення справи про банкрутство	офіційне ініціювання процесу банкрутства	подання заяви до суду, розгляд судом підстав для порушення справи
	прийняття рішень	визначення подальших кроків у процесі банкрутства	судові ухвали про введення наглядової процедури, санації чи ліквідації
	розгляд спорів	вирішення конфліктів між учасниками провадження	судові розгляди, медіація, арбітраж
Фінансовий контроль та аудит	аудиторські перевірки	встановлення реального фінансового стану боржника	аналіз фінансових звітів, перевірка бухгалтерії, аудит активів та зобов'язань
	фінансовий моніторинг	постійний контроль за фінансовою діяльністю боржника	звіти про виконання фінансових планів, моніторинг грошових потоків
Правове регулювання та нормативна база	законодавство про банкрутство	визначення правових рамок для процесу банкрутства	норми і правила, встановлені в законах та підзаконних актах
	судова практика	використання прецедентів для вирішення поточних справ	аналіз судових рішень, врахування висновків вищих судів
Міжнародні аспекти	міжнародне право та договори	вирішення питань, пов'язаних із транснаціональними банкрутствами	міжнародні конвенції, угоди між країнами
	співпраця з іноземними кредиторами	захист прав іноземних кредиторів	визнання та виконання іноземних судових рішень, співпраця з іноземними юридичними органами

Отже, згадані методи забезпечують комплексний підхід до розгляду справ про банкрутство, враховуючи інтереси як боржників, так і кредиторів, а також сприяють відновленню економічної стабільності. Вцілому порівняльний аналіз українського законодавства з законодавством інших країн дозволяє:

- по-перше, виявити можливі напрямки вдосконалення української правової системи;
- по-друге, сформулювати рекомендації щодо вдосконалення правового регулювання банкрутства в Україні, зокрема оновлення законодавства з урахуванням міжнародного досвіду, скорочення термінів процедур, підвищення прозорості та ефективності.

Висновки. Широкий спектр нормативно-правових актів, наукових публікацій, міжнародних документів та статистичних даних дозволяють розглядати і аналізувати стан правового регулювання банкрутства в Україні. Дослідження методів забезпечення провадження у справах про банкрутство в Україні зумовлена низкою економічних, нормативно-правових і соціальних факторів. Такі дослідження сприяють вдосконаленню законодавчої бази, підвищенню фінансової стабільності, захисту прав усіх учасників процесу та інтеграції України у міжнародний правовий простір. Вцілому аналіз показав, що наукове дослідження є важливим у сфері правового регулювання банкрутства в Україні, яке може мати значний вплив на подальший розвиток законодавства та практики у цій галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Господарський процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 1992, № 6, ст. 56.
2. Дайджест правових висновків Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР, за січень – березень 2021 року / упоряд. управління забезпечення роботи судової палати для розгляду справ про банкрутство. Київ, 2021. 63 с.
3. Жуков С. Застосування позовної давності у справах про банкрутство: правові висновки Верховного Суду. «Судово-юридична газета» на сайті «СУД ІНФО». Рубрика «Верховний Суд» від 20.06.2019 р. URL: <https://sud.ua/ru/news/sud-info/144255-zastosuvannya-pozovnoyi-davnosti-u-spravakh-pro-bankrutstvo-pravovi-visnovki-verkhovnogo-sudu> (дата звернення: 10.06.2024).
4. Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства. Збірка наукових статей / За заг. ред. д.ю.н., судді Верховного Суду С. В. Жукова. К.: Алерта, 2019. 216 с.
5. Кодекс України з процедур банкрутства (КУПБ). Відомості Верховної Ради України, 2018, № 31-32, ст. 251.
6. Носань Н. С., Назаренко С. А., Назаренко Т. С. Економіко-правова роль арбітражного керуючого в процесі санації підприємств в Україні. *Modern Economics*. 2022. № 33(2022). С. 82 – 87.
7. Справи про банкрутство: з'явився огляд актуальної практики Верховного Суду. Огляд правових позицій Верховного Суду щодо застосування положень Кодексу України з процедур банкрутства. Інформаційний портал «Юридичний Факт» від 9.11.2022 р. URL: <https://www.yurfact.com.ua/praktyka/spravy-pro-bankrutstvo-z-iavyvsia-ohliad-aktualnoi-praktyky-verkhovnoho-sudu> (дата звернення: 10.06.2024).
8. Справи про банкрутство: огляд практики Верховного Суду. «Судово-юридична газета» на сайті «PRAVO.UA». Рубрика «Новини» від 05.07.2022 р. Видавництво: «Юридична практика». URL: <https://pravo.ua/spravy-pro-bankrutstvo-ohliad-praktyky-vs/> (дата звернення: 10.06.2024).
9. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2003, № 40-44, ст. 356.
10. Patsuriia N. B., Radzyviliuk V. V., Reznikova V. V., Kravets I. M., Orlova O. S. State of Legal Regulation of Bankruptcy by the Legislation of Ukraine. *Utopia y Praxis Latinoamericana*. 2018. vol. 23. № 82. Pp. 234 – 244.

REFERENCES:

1. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. (1992). [Economic Procedural Code of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 6. 56. [in Ukrainian].
2. Daidzhest pravovykh vysnovkiv Verkhovnoho Sudu. Rishennia, vneseni do YeDRSR, za sichen – berezen 2021 roku. (2021). [Digest of legal opinions of the Supreme Court. Decisions submitted to the USSR for January - March 2021]. 63. [in Ukrainian].
3. Zhukov, S. (2019, June 20). Zastosuvannia pozovnoi davnosti u spravakh pro bankrutstvo: pravovi vysnovky Verkhovnoho Sudu. [Application of statute of limitations in bankruptcy cases: legal opinions of the Supreme Court]. *Sudovo-yurydychna hazeta*. Retrieved from: <https://sud.ua/ru/news/sud-info/144255-zastosuvannya-pozovnoyi-davnosti-u-spravakh-pro-bankrutstvo-pravovi-visnovki-verkhovnogo-sudu> [in Ukrainian].
4. Zhukov, S.V. (Ed.) (2019). Zastosuvannia norm Kodeksu Ukrainy z protsedur bankrutstva. [Application of the norms of the Code of Ukraine on bankruptcy procedures]. *Zbirka naukovykh statei*. 216. [in Ukrainian].
5. Kodeks Ukrainy z protsedur bankrutstva. (2018). [Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 31-32. 251. [in Ukrainian].
6. Nosan, N. S., Nazarenko, S. A., Nazarenko, T. S. (2022). Ekonomiko-pravova rol arbitrazhnoho keruiuchoho v protsesi sanatsii pidpriemstv v Ukraini. [The economic and legal role of the arbitration manager in the process of rehabilitation of enterprises in Ukraine]. *Modern Economics*. № 33. 82 – 87. [in Ukrainian].
7. Spravy pro bankrutstvo: zavyvsia ohliad aktualnoi praktyky Verkhovnoho Sudu. (2022, November 9). [Bankruptcy cases: an overview of the current practice of the Supreme Court has appeared]. *Informatsiyni portal «Iurydychnyi Fakt»*. Retrieved from: <https://www.yurfact.com.ua/praktyka/spravy-pro-bankrutstvo-z-iavyvsia-ohliad-aktualnoi-praktyky-verkhovnoho-sudu> [in Ukrainian].
8. Spravy pro bankrutstvo: ohliad praktyky Verkhovnoho Sudu. (2022, July 5). [Bankruptcy Cases: An Overview of Supreme Court Practice]. *Sudovo-yurydychna hazeta*. Retrieved from: <https://pravo.ua/spravy-pro-bankrutstvo-ohliad-praktyky-vs/> [in Ukrainian].
9. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy. (2003). [The Civil Code of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 40-44. 356. [in Ukrainian].

10. Patsuriia, N. B., Radzyviliuk, V. V., Reznikova, V. V., Kravets, I. M., Orlova, O. S. (2018). State of Legal Regulation of Bankruptcy by the Legislation of Ukraine. *Utopía y Praxis Latinoamericana*. vol. 23. № 82. 234 – 244. [in English].

Стаття надійшла до редакції 16.05.2024

УДК 347.63

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-16-33-38

Чернік Світлана Дмитрівна,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка,
s.d.chernik@cuspu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0003-3290-1797

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАЄМНИЦІ УСИНОВЛЕННЯ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Стаття присвячена вивченню міжнародного та національного законодавства, яке регулює право на таємницю усиновлення, задля окреслення можливих напрямків його вдосконалення. Проаналізовано основні праці вчених, об'єктом дослідження яких стали право на інформацію про усиновлення та право на таємницю усиновлення, закріплених у міжнародних та національних нормативно-правових актах. Особлива увага приділена дослідженню змісту міжнародного законодавства (Конвенції ООН про права дитини 1989 р., Конвенції про захист дітей та співробітництва в галузі міждержавного усиновлення 1993 р., Конвенції про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей 1996 р., Європейської конвенції про усиновлення дітей (переглянутої) 2008 р.) та законодавства України (Конституції України, Цивільного кодексу України, Сімейного кодексу України, Закону України «Про охорону дитинства») щодо забезпечення права на таємницю усиновлення. Підкреслено важливу роль у регулюванні відносин усиновлення в Україні міжнародних документів, ратифікованих Верховною Радою України. Однак залишається ще не ратифікованою Конвенція про захист дітей та співробітництво у сфері міждержавного усиновлення 1993 року. Визначено, що міжнародне законодавство гарантує усиновленим дітям право на доступ до інформації про своє походження, але водночас встановлює певні обмеження щодо поширення даних особистого характеру. Національне законодавство передбачає низку заходів, спрямованих на забезпечення таємниці усиновлення. Таємниця усиновлення є елементом права на таємницю особистого життя фізичної особи та охороняється законом, розголошення таємниці усиновлення не допускається, оскільки втручання в особисте життя у такий спосіб може призвести до руйнівних наслідків.

Ключові слова: усиновлення, право на інформацію про усиновлення, таємниця усиновлення, міжнародні стандарти, законодавство України.

Chernik S. LEGAL SUPPORT OF THE SECRECY OF SETTLEMENT: INTERNATIONAL STANDARDS AND UKRAINIAN LEGISLATION

The article is devoted to the study of international and national legislation regulating the right to secrecy of adoption with a view to outlining possible areas for its improvement. The author analyzes the main works of scholars whose research focuses on the right to information about adoption and the right to secrecy of adoption enshrined in international and national legal acts. Particular attention is paid to the study of the content of international legislation (the UN Convention on the Rights of the Child of 1989, the Convention on Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption of 1993, the Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in respect of Parental Responsibility and Measures of Protection of Children of 1996, the European Convention on the Adoption of Children (Revised) of 2008) and Ukrainian legislation (the Constitution of Ukraine, the Civil Code of Ukraine, the Family Code of Ukraine, the Law of Ukraine «On Protection of Children's Rights»). The author emphasizes the important role of international instruments ratified by the Verkhovna Rada of Ukraine in regulating adoption relations in Ukraine. However, the 1993 Convention on Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption has not yet been ratified. It is determined that international law guarantees adopted children the right to access information about their origin, but at the same time sets certain restrictions on the dissemination of personal data. National legislation provides for a number of measures aimed at ensuring the secrecy of adoption. Adoption secrecy is an element of the right to privacy of an individual and is protected by law; disclosure of adoption secrecy is not allowed, since interference with privacy in this way may lead to devastating consequences.

Key words: adoption, right to information on adoption, adoption secrecy, international standards, Ukrainian legislation.

Постановка проблеми. Діти, які опинилися у складних обставинах та залишилися без належного виховання та утримання з боку своїх рідних, потребують максимальної уваги з боку держави. Усиновлення є одним із способів знайти нову родину для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.